

JOHN HEMINGWAY

HEMINGWAYOVĚ

skrytá tvář jedné rodiny

PASEKA

John Hemingway

HEMINGWAYOVÉ

Skrytá tvář jedné rodiny

John Hemingway
HEMINGWAYOVĚ

Skrytá tvář jedné rodiny

Nakladatelství Paseka
Praha – Litomyšl 2013

přeložil Šimon Daníček

Copyright © 2007 by John Hemingway

Translation © 2014 by Šimon Daníček

ISBN 978-80-7432-473-4 (PDF)

Gregovi

Nejmenší hoch byl světlolasý a měl postavu jako nějaká kapesní bitevní loď. Fyzicky byl přesná kopie Thomase Hudsona, jenže zmenšená a širší a kratší. Když se opálil, naskákaly mu pihy, měl veselý obličej a byl už od narození přestárlý. Kromě toho byl divoký, dokázal zdivočit i oba starší bratry a měl v povaze jeden temný rys, kterému nikdo kromě Thomase Hudsona nerozuměl. Ani jeden, ani druhý o něm nepřemýšleli, jenom věděli, že jej ten druhý má také a že je to ošklivý rys. Thomas tento rys u hocha respektoval a chápal.

ERNEST HEMINGWAY,
Ostrov uprostřed proudu

kapitola 1 VZPOMĪNKY

Když jsem byl v útlém věku, otec působil jako člověk, kterého nemohlo přemoci žádné nebezpečství. Viděl jsem jen jeho světlou stránku, jeho velkorysost, vlídnost a to, jak se mu neomylně dařilo činit mě šťastným. Jako malý kluk jsem vzhlížel právě k němu, a až mnohem později jsem si začal uvědomovat, že zdědil víc než přiměřenou porci smůly. O svém otci skoro nikdy nemluvil, a i když jsem věděl, že můj dědeček byl slavný spisovatel a „literární legenda“, nijak zvlášť mě to nezajímalo – ne, když jsem byl kluk. Když mi bylo šest, mým Hemingwayem číslo jedna byl Greg.

Jako dvanáctiletý jsem si již pomalu začal doplňovat chybějící dílky jeho osobnosti – věci, o kterých se v hovoru nikdy nezmínil, které nicméně byly nedílnou součástí jeho povahy. Stejně jako někteří životopisci psali o Ernestově nenávisti k matce, tak já, syn Gregoryho H. Hemingwaye, jsem si nemohl nevšimnout tátovy posedlosti svým otcem. Nikdy o tom otevřeně nemluvil, ale jejich konflikt a konflikt s vlastní sexualitou byly neustále přítomné. Když s ním byl člověk dostatečně dlouho, nebylo příliš těžké se dovědět, jakého ražení je těch nemálo démonů, kteří ho po většinu života trýznili. Byl maniodepresivní, převlékal se za ženu, a nakonec si nechal operací změnit pohlaví. Pil, rval se, byl ve vězení, ale víc než cokoli jiného strašně postrádal svého otce.

Postrádal ho a nenáviděl zároveň. Nenáviděl ho a sám sebe vinil z Ernestovy sebevraždy roku 1961.

Samozřejmě to nebyla jeho vina. Dědeček byl ke konci ve špatné kondici, kdy ho sužovaly následky těžkého pití, ztráty paměti, různých léků, které bral na tlak a srdce, a možná dokonce i vzpomínky na sebevraždu jeho otce. Ale pro tátu nic z toho nebylo podstatné. V posledních třech letech Ernestova života spolu moc nekomunikovali. Po řadě zahořklých dopisů dosáhli bodu, kdy si již neměli co říci, a potom už bylo příliš pozdě.

Co si pamatuji, poprvé jsem si začal dávat dvě a dvě dohromady v roce 1972. Trávil jsem zrovna část léta s otcem v New Yorku a jednoho dne, kdy jsem neměl nic lepšího na práci, se mě zeptal, jestli se s ním nechci projít. Souhlasil jsem, protože jsem si myslel, že bychom mohli zajít do parku nebo na zmrzlinu, ale také proto, že s mým tátou si člověk nikdy nebyl jistý, kde nakonec skončí. Náhodou jsme šli kolem kina, kde právě dávali *Nové centuriony* s Georgem C. Scottem, jedním z otcových nejoblíbenějších herců. Táta se zeptal, jestli ten film chci vidět, a já řekl: „Jasně – proč ne?“

Jestli existovalo něco, co měl Greg raději než čtení, bylo to chazení do kina. V šedesátých letech, kdy rodiče ještě nebyli rozvedení, mě často brával na své oblíbené filmy. V kinech byla obvykle klimatizace a v Miami to byl levný způsob, jak utéci před horkem. Dal se koupit zvláštní lístek na dvě představení, se kterým jsme mohli jít dovnitř ve dvě a vylézt v šest, takže jsme stihali i večeři. V pěti letech jsem se rychle stával expertem na Jamese Bonda a Iana Fleminga, jelikož jsem už viděl *Dr. No* a *Srdečné pozdravy z Ruska*. Nevím, co na to říkala matka, a jestli jí nevadilo, že se s tátou tahám, každopádně jsme byli téměř pořád spolu. Ve třiatřiceti byl otec mužem, který si víceméně dělal, co chtěl, a stejně jako agent 007 se, když musel, nebál porušit pravidla. Byl velkým fanouškem muže „s povolením zabíjet“, a i když neměl vůz Aston Martin, měl tmavomodrého Jaguára – typ XK 150 s paprskovými koly z ocele a překrásnými křivkami, které mu propůjčovaly

atmosféru síly a smyslnosti. Rád se v něm v pozdním odpoledni, kdy tam nikdo jiný nebyl, proháněl po Tamiami Trail. Vůz to byl neuvěřitelně rychlý a na přístrojové desce měl tlačítko, kterým se zapínalo něco jako rychloběh. Když jste ho zmáčkli, ručička otáčkoměru se jako kouzlem přetočila zpátky úplně doleva. Motor zařval, táta se usmál a skryté posláni auta vyšlo navenek – poskytovat tátovi fyzické a emocionální vzrušení, kterého neměl nikdy dost.

Onoho odpoledne jsme si v kině mohli vybrat, kde budeme sedět. Nebyl tam skoro nikdo a pamatuji si, jak mě napadlo, že mi to připomíná staré miamské časy. Jaguára už otec sice neměl, ale opět jsme spolu seděli ve tmě a sledovali dění na plátně před námi, tak jako tolikrát v minulosti.

Film byl o dvou parťácích z losangeleského policejního sboru. Stacey Keach hrál nezkušeného nováčka a Scott veterána těsně před odchodem do penze. Film měl neorealistický nádech a v první polovině bylo mnoho scén ukazujících, v jak obtížných podmínkách tehdy policisté pracovali. Byli to skuteční centurioni najatí, aby se s plebem nemazlili. Jejich přežití záviselo čistě na nich samých, a tak se mezi nimi vytvořilo silné pouto. Scott se ve filmu Keachovi stane jakýmsi otcem, a já si představoval, jak se při sledování toho příběhu asi musí cítit můj táta.

V padesátých letech žil v Los Angeles a tři roky strávil na místní univerzitě. Pohled na široké ulice a nízké betonové budovy, na bungalovy, na hnědý opar visící nad kopci a na naoranžovělý západ slunce po letním horkém dni mu nebyl neznámý. Los Angeles je náročné město, a když Scott odejde do důchodu a rozhodne se, že dožene všechen ten ztracený čas a bude dělat věci, které měl dělat už kdysi, naváže kontakt se synem, jehož jako policajt kvůli pracovnímu vytížení nevidal. Zjišťuje ale, že syn s ním mluvit nechce, že na svého zestárlého otce nemá čas. A čas nemá nikdo, ani přátelé, ani bývalí kolegové, a Scott to těžce nese. Je sám ve svém bytě, otvírá zásuvku a vytahuje pistoli. A já vedle sebe slyšel tátu šeptat: „Ach Bože, ne.“ Následuje záběr na otevřené žaluzie,

jimiž dovnitř proudí západ slunce, a výstřel. Podíval jsem se na
tátu. S hlavou v dlaních stále ještě opakoval: „Ne, ne.“

Věděl jsem, že se z toho nikdy nevzpamatoval.

kapitola **2** NEVALNĚ ZAČÁTKY

Babičku Pauline jsem nikdy nepoznal. Zemřela devět let před mým narozením a soudě podle toho, jak mi ji otec popsal, pochybuji, že bych ji jako dítě nějak často vídal, i kdyby byla naživu. Třináctileté manželství s Ernestem rozhodně bylo jedním z neplodnějších období jeho kariéry, nicméně můj otec o ní měl velmi nevalné mínění. Roku 1989, v rozhovoru pro zářijové vydání časopisu *Fame*, o ženě, která ho přivedla na svět, uvedl následující: „Tu mrchu jsem nesnášel. Narodila se bez mateřského instinktu. Nikdy vůči mně neprojevila žádnou náklonnost. Co já vím, ani jednou za celý život mě nepolíbila. Nikdy mě neobjala.“⁴¹ Jejich vztah asi nemohl být horší, a zatímco Greg celý život přemýšlel o dobrých a špatných stránkách svého otce, matku jednoznačně zatratil. Opustila ho, anebo ještě hůř, nikdy se k němu skutečně nehlásila jako k synovi, a v letech, kdy se v člověku formuje osobnost, mu věnovala jen malou pozornost. Zcela upřednostňovala staršího Patricka, kterého si spojovala s dřívějšími šťastnými roky vztahu s Ernestem. Greg byl na rozdíl od bratra vychován rodinnou chůvou Adou a léto a vánoční prázdniny často trávil v jejím domě na severu státu New York. Přesto pochybuji, že by se Patrickův názor na matku nějak zvlášť lišil od názoru mého otce. Pauline byla pochována na Hollywood Memorial Cemetery

a jako student Losangeleské univerzity jsem kolem něj snad tisíckrát prošel cestou na přednášky. Navzdory tomu jsem na hřbitov vstoupil až tehdy, co mě ke strávení pár hodin v jeho zdech kamarádka vyzvala. „Mohli bychom si udělat piknik na trávě,“ navrhla.

Ano, to bylo poprvé, co jsem do areálu hřbitova vkročil, a i když se mi představa pikniku přičila, musel jsem uznat, že je to klidné, dobře udržované místo, úplně odlišné od toho, co jsem čekal. Byl slunečný den a my měli celý hřbitov pro sebe. „Posaďme se tady,“ řekla ukazujíc na nijak označený kus trávy. Není úplně vyloučeno, že jsme zrovna seděli na babiččině hrobu.

Po letech jsem od Ruth Hawkinsové, ředitelky muzea a vzdělávacího centra nesoucího v názvu příjmení Hemingway a Pfeiffer², dozvěděl, že můj otec a strýc se nikdy neobtěžovali pořídit náhrobek. Mohli si ho dovolit, ale evidentně měli pocit, že Pauline si ho nezaslouží. „Příšerné malé děti nemohu *vystát*,“³ uvedla jednou při pokusu ospravedlnit své chování k mému otci, a když zemřela, ty příšerné malé děti měly zřejmě lepší věci na práci než zatěžovat se náhrobním kamenem. Nezbyla žádná připomínka jejího skonu, nic, co by jim či komukoli jinému sdělovalo, že zde leží ostatky ženy, která kdysi byla jejich matkou.

Pauline byla novinářka, ale na rozdíl od Ernesta nikdy nemusela pracovat, aby se uživila. Její otec nashromáždil obrovské jmění ve farmaceutickém průmyslu a ona jakož i její sestra Jinny byly tak finančně zajištěné, že se o tom mému dědovi v raných letech mohlo jenom zdát. Otec každé z dcer zřídil bohatě dotované spoření a navíc měly bezdětného strýčka, který se k nim choval jako k vlastním dcerám. Dům na Key West, kde vyrostl táta a jeho bratr, byl ve skutečnosti dárek od babiččina strýce Guse Pfeiffra. Šlo o rozlehlé dvoupatrové stavení s kvalitní ventilací, které si roku 1851 nechal ve francouzském koloniálním stylu postavit místní rejdařský magnát. Byl u něj jediný bazén na ostrově, luxus pořízený později babičkou v rámci neúspěšného pokusu zkrotit manželovu toulavou povahu. V té době se blíže seznamoval s dámou, která se měla stát jeho třetí ženou – Marthou „Marty“

Gellhornovou. Nijak se netajil názorem, že pokud člověk někoho miluje, měl by to přiznat i navenek, a dokud ho neopustily síly, tak se svým krédem důsledně řídil

Marty byla společensky mnohem víc angažovaná než moje pramáti a setkání s ní ohlašovalo začátek konce dědova keywestského období. Když jel Ernest do Španělska, aby psal o tamější občanské válce, nevezal s sebou Pauline, nýbrž Marty. Přestože se babička vyjádřila, že by tam také chtěla jet, Ernest jí řekl, že Madrid ve fašistickém obležení není místem pro manželky. Její místo bylo doma.

Porážka republikánů ho hluboce zasáhla a své zážitky ze Španělska a milostný vztah s Marty mistrně vetkal do románu *Komu zvoní hrana*. Kniha vyšla roku 1940 a měla obrovský úspěch a Ernest, na vrcholu slávy a zamilovaný do nové ženy, byl více než připravený poslat Pauline i finanční jistotu, kterou představovala, k vodě. Bohatství mé babičky mu nikdy nebylo po chuti a válka tento pocit jen umocnila. Pro něj to byly její peníze, a i když se díky nim nemusel zabývat materiálními starostmi, což možná zpočátku pozitivně působilo na jeho literární produkci, nebyl rád, že je má, a neprojevoval žádný vděk. Ve dvou z jeho nejlepších povídek z této doby – „Krátkém štěstí Francise Macombera“ a „Sněžích na Kilimandžáru“ – jako hlavní postavy figurují muži bohatých manželek. V „Krátkém štěstí“ Macombera nakonec zastřelí jeho žena právě ve chvíli, kdy začal jednat jako pravý muž, zatímco ve druhé hlavní hrdina umírající na sněť obviňuje svou ženu z toho, že svými penězi zničila jeho umění.

Průvodci v domě na Key West třídí boj mezi Ernestem a Pauline popisovali po svém. Příběh, který jsem vyslechl, kdykoli jsem dolů na Key West zajel, měl spojitost s bazénem. Ernest ho dle průvodcovské verze považoval za gigantické plýtvání penězi, a když mu ho Pauline poprvé ukázala jako překvapení (zřejmě po návratu z jedné z cest do Španělska, kde byl s Marty), našťavaně do stále ještě mokrého betonu mrskl svůj údajně poslední deseti-cent. Pokaždé, když jsem tam jako dítě přijel, pátral jsem po něm,

ale nikdy jsem ho nenašel. Pravdou je, že se Ernest kvůli bazénu vůbec nezlobil. Ve skutečnosti ho využíval, aby se udržel v kondici, a to, že byl kvůli němu na babičku rozhněvaný, si kvůli zvýšení návštěvnosti vymysleli lidé, kteří dům koupili v roce 1961. Také se tam nevyskytovaly žádné šestiprsté kočky. Nyní je jich dům plný, ale podle mého otce a strýčka Pata byl jediným zvířetem, které jako kluci měli, pes. Kočky přišly na řadu až později, na Kubě. Stejně jako tolik dalších věcí, jež člověk o Ernestovi slychává, i tohle byla jen další součást legendy vytvořené kolem jeho osoby.

V pamětech táta píše, že „ačkoli se mé rané dětství krylo s velkou hospodářskou krizí, naše rodina moc finančních problémů neměla. Bylo tomu tak zčásti díky tátovým penězům za *Fiestu a Sbohem, armádo!*, ale hlavně, protože matka byla bohatá. Zpovytávaná dědička továrny na koňskou masť, přišlo mi občas.“⁴ Měla peníze, a když se jí to zdálo účelné, použila je. Kromě bazénu též kolem domu a pozemku nechala postavit vysokou zeď. Cílem v tomto případě bylo, jako ostatně u všeho, co dělala, potěšit Ernesta. Tu zeď dala zbudovat, aby ochránila jeho soukromí, a podvědomě možná, aby ho měla doma a sokyně za hradbami. A že to tak dědovi možná i vyhovovalo, je jiná věc.

Bez ohledu na zeď bylo ve třicátých letech na Key West bezpočet tuláků a otec mi řekl, že jich mnoho přicházelo k bráně pozemku se žádostí o milodar. Táta jim obvykle dal deseticent nebo pěticent, neboť „matka byla ve vatě a já nějaké ty drobné po kapsách vždycky měl“.

Co vím, tak s výjimkou roku před matčinou smrtí, kdy pracoval jako letecký mechanik, nebylo v Gregově životě žádné období vyznačující se skutečným nedostatkem financí. Buď dostával apanáž, dědil po matce či otci anebo si sám vydělával jako doktor. Kdokoli, kdo otce znal, by ho přesto neoznačil za člověka štěstěny. Táta zaplatil svou daň nebo také, jak zpívají Rolling Stones, „si to poctivě vyžral“⁵.

V jeho životě bylo všechno komplikované. Byl Paulinin druhý syn a její druhý porod císařským řezem. Po jeho narození

12. listopadu 1931 jí doktoři další dítě rozmlouvali s tím, že by to její děloha neunesla. Pro Ernesta to bylo dvojnásobné zklamání. Chtěl holčičku, ale pokud by zůstal s Pauline, skončil by namísto s vytouženými dvěma syna a dcerou se třemi syny (mým otcem, Patrickem a Johnem nebo také „Jackem“ z prvního manželství). Pauline zoufale chtěla – jako vždy – svého muže potěšit. Pokud byl nespokojený Ernest, byla nespokojená i ona.

Greg byl technicky její potomek, Pauline nicméně postrádala jakýkoli mateřský instinkt či touhu o batole se starat. Když se k tomu přičetlo, že Gregovo pohlaví nesouhlasilo s objednávkou jejího muže, Pauline chlapečka umístila až na úplný konec seznamu priorit. Starost o Grega tedy připadla chůvě Adě Sternové, krutě manipulativní alkoholičce. Strýc Patrick jednou řekl, že ve třech letech mu bylo jasné, kdo je jeho matka. Což rozhodně nebyl Gregův případ. Strašně se bál, že Adu ztratí, neboť pro něj byla vším. Náhradní matka Ada naneštěstí zavedla mnoho pravidel, které musel otec dodržovat, a kdykoli jedno – jak už je u malých kluků zvykem – porušil, hrozila odchodem. Pohrávat si takhle s tříletým dítětem bylo nemravné. Otec vždycky zpanikařil a začal křičet: „Nechod pryč, prosím, nechod pryč!“ načež mu rovněž křičíc odpovídala: „Dobře, zůstanu, ty malej hovňousi, ale ještě jednou budeš zlobit...“⁶ A tak to tam chodilo.

Kdykoli si Ernest a Pauline naplánovali nějakou ze svých dobrodružných cest do Evropy či Afriky, otec zůstával s Adou. Patrick buď jel s nimi, nebo byl poslán k Pauliným rodičům do Piggottu v Arkansasu, ale Greg téměř vždy odjel s Adou k ní, na sever státu New York. Když jednou výjimečně Greg zůstal s matkou a Ada odjela s Patrickem, Pauline si stěžovala, že z jejího nejmladšího syna se stal „ten nejhorší typ mamince mazánka“. Stýskalo se mu po chůvě, pořád se Pauline držel jako klíště, a když ji ztratil z dohledu, hned ji volal. Neschopna vystát vřískající děti znovu litovala, že se nenarodil jako holčička, kterou tolik chtěla.⁷

Někdy se snažím představit si, jaký člověk můj otec mohl být, kdyby se matka věnovala trochu víc jeho výchově. Baví mě snít

o tom, jak mohlo být vše jinak a jak bych neztratil tolik času ve snaze poskládat dílky skládačky jeho bláznivé existence. Nemusel bych se při hledání vlastního prostoru a odlišné perspektivy stěhovat až do Evropy. Také nemuselo dojít k desetileté odmlce (1987 až 1997), kdy jsme utnuli veškerou komunikaci. Asi by nebyl schopen vyhnout se manické depresi – vzhledem k tomu, že jí trpěl jak Ernest, tak Ernestův otec Clarence –, ale stres, kterému musel Greg v dětství čelit, mu nijak neprospěl. Hodně pil, aby se vyrovnal s nešťastnými vzpomínkami, a alkohol tuto nemoc často spouští. Jen trochu víc matčiny pozornosti mohlo udělat hodně. Greg by si rozhodně nebyl tak nejistý a byl by lépe připraven nést váhu tak slavného příjmení. Byl by šťastnějším člověkem a snad by ho méně trápila i jeho sexualita. Nikdo by si nestěžoval, že není dcera, a jeho matka by svého bystrého chlapečka milovala. A kdyby tam pro něj matka byla, možná že by jeho „nepřirozeně blízký vztah“ k otci, jak se o tom vyjádřil, nebyl tak strašlivě důležitý.

Vzhledem k tomu, že moje vlastní matka je schizofrenička a blízký vztah k ní byl luxus, který jsem nikdy nepoznal, si umím představit, čím si musel projít. Jako dítě si pamatuji, že byla neustále na pokraji nervového zhroucení nebo se z něj zrovna zotavovala, a během našeho kočování z motelu do motelu nám se skleničkou v ruce sdělovala, že jsme „mnohem důležitější než Kennedyovi“. V jednu chvíli, těsně než jsme se my tři přestěhovali k prastrýci Leicesterovi⁸, dokonce přišla s ujetým nápadem svěřit mého bratra Patricka, sestru Mariu a mne katolické církvi. Chtěla se stát jeptiškou a měla za to, že jí církev vyjde vstříc. Věděl jsem, že je stále pobožnější, ale neměl jsem vůbec ponětí, co nás čeká. Asi šest měsíců si mezi církvemi vybírala jako v obchodě s prádlem, a než její volba padla na katolíky, vyzkoušela baptisty a kongregacionalisty. Ve dvanácti jsem byl nucen protrpět hodiny nedělní školy a extatické kazatele topící věrné ve velkých nádobách s vodou, protože když člověku v tomhle věku jeden z rodičů řekne, aby něco udělal, tak to dotyčný buď překousne, anebo uteče z domova, což u mě nepřicházelo v úvahu. Kam bych šel? A co

by se stalo s bratrem a sestrou? Cítil jsem za ně zodpovědnost a věděl, že je nemohu nechat samotné s matkou.

Vzpomínám si, že když mě matka se svým záměrem seznámila, zdůrazňoval jsem, že se nemůže stát jeptiškou, neboť každý ví, že jeptišky jsou panny, a ona už má tři děti. Řekla, že to není problém, že papež může udělat výjimku a že my tři již brzy budeme bydlet u kněžích, protože se rozhodla vstoupit do kláštera. Pokoušel jsem se to prostě odbýt jako další mámino stádium, ale když mi o pár dní později řekla, že se mnou chce mluvit kněz, uvědomil jsem si, že to přece jen myslí vážně. Bylo to rozhodně jedno z těžších období mého života. Matka byla choromyslná, a i když jsem snad v tomhle ohledu vždy jisté podezření měl, byla to pořád naše matka a chtěla, abychom žili s ní. Ale když řekla, že se nás má ujmout církev, něco se ve mně zlomilo. Když se rodiče rozvedli, bylo to hodně zlé, ale tohle bylo horší. V podstatě říkala: „Čau, vypadněte z mého života.“ Než jsem byl schopen vyrovnat se s emocionální újmou způsobenou jejím zřeknutím se nás, uplynulo hodně let a jistě to nebylo nepodobné tomu, čím si musel projít otec s Pauline.

Kněz samozřejmě neměl vůbec v úmyslu naši mámu nechat, aby církvi na krk pověsila tři děti. Potvrdil neposkvřenost jeptišek, vyjádřil názor, že matka potřebuje pomoc, a zeptal se, zda je v rodině někdo, u koho bychom mohli být. Řekl jsem mu o prastrýci Leicesterovi, Ernestově mladším bratru, který v té době žil s rodinou v Miami Beach. Nazítří se u nás objevil Les a jeho žena Doris, aby si nás odvezli.

Není třeba říkat, že s tak nestálou a odtažitou matkou jako byla ta moje, jsem veškerý svůj emocionální potenciál zaměřil na otce. Táta měl svoje problémy, ale člověk nikdy neměl pocit, že mezi ním a tím druhým stojí zeď, jako to bylo u mámy. Zatímco matka byla stále pobožnější a citově izolovanější – i když jeptiškou se nikdy nestala – táta byl člověkem, se kterým jsem mohl počítat. Jestli byla matka slabá, otec byl silný. Byl doktorem a já jím jednou chtěl být také. Chtěl jsem dělat všechno, co dělal on, a přestože žil

se svou novou rodinou v New Yorku, věděl jsem, že mě má pořád moc rád a že jednoho dne budeme zase spolu. Šlo o jasný případ bezpodmínečného uctívání vzoru, ale co má kluk v tomhle věku dělat? Stejně jako se můj otec obrátil ke svému otci, i já cítil, že kromě Grega neexistuje nikdo, na koho bych se mohl spolehnout.

kapitola **3** POZNÁVÁNÍ

Můj otec naneštěstí potřeboval pomocnou ruku stejně jako já. Bez pomoci okolí nefungoval dobře, což se projevovalo, když byl sám. Poprvé jsem se ocitl tvář v tvář jeho periodicky se opakujícímu propadu roku 1985. Bylo mi dvacet čtyři a vydal jsem se do Missouly v Montaně, abych s ním nedlouho poté, co jeho třetí žena zažádala o rozvod, chvíli pobyl. Strávil jsem rok v Itálii, a když jsem se v červenci s méně než dvěma dolary v kapse vrátil do Států, potřeboval jsem někde bydlet. Pamatuji si, že jsem mu volal na účet volaného z Buffala. Měl jsem štěstí a zastihl ho doma. Nebyli jsme ve spojení od Vánoc, kdy jsem mu poslal pohled, a když zjistil, že jsem v Americe, byl velmi překvapený. S příznačnou štedrostí se ihned nabídl, že mi pošle peníze na lístek, a dodal, že u něj mohu být libovolně dlouho nebo alespoň do doby, než se rozhodnu pro nějaký další krok.

Nasedl jsem tedy do prvního autobusu směřujícího na západ. Jel jsem dnem a nocí přes šedesát hodin a poslední den během zastávky na večeri v Butte v Montaně jsem se mu několikrát neúspěšně pokoušel dovolat. Hodinu a půl před příjezdem do Missouly jsem si říkal, že na mě pravděpodobně bude čekat, ale nebyl tam. Zkoušel jsem mu z nádraží volat do bytu, ale nezvedal to. V té chvíli jsem si začal myslet, že si buď pozvání

rozmyslel, nebo – což se klidně mohlo stát – úplně zapomněl, že mám přijet

Strávit noc na nádraží bylo vyloučené. Chlápek za přepážkou zhasínal světla a chystal se k odchodu. Řekl mi, že poblíž dálnice je nonstop bistro pro řidiče kamionů, tak jsem se uchýlil tam. Až asi do dvou hodin ráno jsem se z tamějšího telefonního automatu pokoušel tátovi dovolat, ale pak jsem to vzdal, a na poli si našel místo, kde se mi podařilo usnout.

Jakmile se rozednělo, šel jsem zpátky do bistra a znovu vytočil jeho číslo. Tentokrát to zvedl a ospalým hlasem zašeptal: „Do prdele.“

„To jsem já,“ řekl jsem, „John!“ On ale zavěsil. Vytočil jsem číslo znovu.

Tentokrát se zeptal, kde jsem. Řekl jsem mu, že v Missoule. Když překonal ranní otupělost, vzpomněl si, že na mě snad měl čekat na nádraží. „Fakt se omlouvám za věřejší noc,“ řekl.

„Ale pořád platí, že můžu přijít, že jo?“

„Jasně, že jo, ale teď tě nemůžu přijet vyzvednout. Musím do práce a už mám zpoždění.“ Na to, že jsem byl jeho syn a cestou za ním urazil tisíce mil, to byla divná reakce, ale já byl zrovna na vrcholu blaha, že se mi podařilo se s ním spojit, takže jsem se tím moc nezaobíral. Vysvětlil mi, kde bydlí, rozloučili jsme se a já se vydal na cestu.

Jeho byt byl v novém dvoupatrovém domě, který vypadal jako motel a stál na druhé straně města nedaleko říčky. Byl tam bazén a na parkovišti stálo pár aut. Táta mi nechal klíč pod rohožkou. První, co mě zarazilo, když jsem otevřel dveře, byl zápach – směsice plesniviny a zvětralého piva, první varování, jež mi mělo napovědět, ještě než jsem rozsvítil a spatřil ten strašný nepořádek, že tam žije člověk, který potřebuje pomoc. Byt byl v hrozném stavu. V obývacím pokoji, kuchyni a na schodech vedoucích o patro výš se vedle lékařských materiálů a časopisů kupily zbytky v obchodě koupených večeří. Dřez byl plný špinavých umělohmotných příborů a pivních lahví a odtokový otvor lemoval prsteneč

něčeho mazlavého, co vypadalo jako sýrová pomazánka smíchaná se špagetami.

Tmavozelený koberec táhnoucí se ode zdi ke zdi nikdo celé měsíce nevyčistil. Zdobila ho kukuřice, rýže, kousky hamburgerů, kečup, hranolky a další substance. Kdybych na tom poctivě dělal a dokázal sehnat hodně účinný prostředek, který by na všechny ty skvrny zabral, vyčistit ho by mi trvalo minimálně týden. Nahoře byla vodní postel, koupelna a balkón s výhledem na říčku lemovanou stromy. Podlaha byla posetá tričky s krátkým rukávem a na hromadě novin se válely kalhoty barvy khaki. Ve skříni měl triko s dlouhým rukávem, tenisky a kraťasy. To bylo vše.

Podívejme se na syna Ernesta Hemingwaye, pomyslel jsem si. Vystudovaný doktor žijící jako poustevník a nosící kalhoty a boty, dokud se nerozpadnou, nebo nejsou tak špinavé, že je prostě vyhodí. Jak může někdo v takové špíně žít? Ale nezdálo se, že mu to nějak vadí. Pravda je, že Greg byl tak netečný, tak ponořený do deprese, že to, jak to kolem něj vypadá, nebo co si ostatní myslí, mu bylo naprosto ukradené. Byl jsem ohromen. Jsem si jist, že má emocionální reakce se hodně odvíjela od představy otce, kterou jsem do té doby měl. Jak se od krásných vzpomínek, které jsem na něj měl z dětství, dopracoval k tomuhle? Věděl jsem, že je maniodepresivní, ale slyšet o tom byla jedna věc a vidět to druhá. Byl to budíček jak hrom, znamení, že mi spousta věcí unikla. Zjistil jsem, že toho o tátovi hodně nevím.

Nebylo to poprvé, co na tom byl špatně. Když se roku 1955 během safari v Tanzanii začal hroutit vztah s jeho první ženou Shirley „Jane“ Rhodesovou, nesl to těžce. Měl poměr s dcerou vlastníka sousední plantáže, což, dohromady s nošením ženských šatů, jeho ženu přesvědčilo, že je čas odejít. Jane se spolu s jejích dcerou Lorian, mou starší sestrou, vrátila k sestře do Arkansasu. Greg se snažil situaci zachránit a prosil svou ženu o odpuštění. Odjel za ní do Států, ale nechtěla jeho omluvy slyšet. Měla toho po krk. Otec začal hodně pít a později byl v Pine Bluff zatčen za narušování veřejného pořádku. Asi o rok později, kdy už byla

Jane znovu vdaná, je cestou z další africké výpravy opět navštívil. Košile a kalhoty, které měl na sobě a které byly v podstatě veškerým jeho majetkem, byly roztrhané a špinavé a on byl vyzáblý a sklíčený. Lorianin nevlastní otec dal Gregovi nějaké své šaty, ale řekl, že Greg zhubnul natolik, že pro něj nemůže najít vhodný pásek. Greg svou bývalou ženu znovu požádal, aby se k němu vrátila, ale znovu odmítla a on odjel.

Mou matku Alice⁹ Thomasovou si vzal roku 1959. Představila je společná kamarádka, když oba studovali na Miamské univerzitě. Matka tolerovala tátovu zálibu v nošení ženských šatů, jeho zálety ale nikoli. Ve svých vzpomínkách, ve kterých o druhé ženě a rodině poměrně překvapivě není ani zmínka, Greg píše, že ženu, jež měla nahradit mojí matku, potkal na pohřbu mého dědečka v Idahu. Valerie¹⁰ Danby Smithová byla jednou z Ernestových sekretářek a v březnu 1966, kdy se narodil můj bratr Patrick, už spolu chodili.

V době asi šest měsíců před tím, než se rodiče roku 1967 rozvedli, se u nás v Miami v Coconut Grove občas objevil, aby si promluvil s mou matkou a viděl děti. Bydlel už s Valerie, která čekala jejich prvního syna Seana¹¹. Zřejmě ale na svou novou partnerku změnil názor anebo měl z toho, co udělal, špatné svědomí, protože se matky zeptal, jestli by ho přijala zpět. Nevím, co odpověděla, ale pamatuji se, že jednoho dne ho Valerie sledovala až k našemu prahu a pohádala se s mámou. Byla to klasická bitva dvou žen o muže. Valerie si přišla pro něco, co považovala za své, a moje matka se dopálila a řekla jí, že tam nemá právo být, a pohrozila, že jestli neodejde, zavolá policii. Nevzpomínám si, zda šel otec ven, aby je uklidnil, či nikoli. Jsem si nicméně jistý, že i kdyby schytl pár ran ať už od mámy či Valerie, být středem pozornosti by mu nevadilo. Pro Grega bylo vždycky lepší, když se o něj bojovalo, než když se na něj kašlalo.

Nejtěžší pro něj bylo na něco zapomenout a jít dál, a to i když byl na vině on. Nikdy ho neopustil dětský strach, že zůstane sám. Čtyřikrát se oženil a při každém rozvodu téměř rituálně

znovuprožíval noční můru, že se nebude mít na koho upnout. Upadl do depresí, začal vyvádět a obvykle ho vysvobodila až terapie spočívající v sérii elektrošoků. Snad s výjimkou posledního pokusu opustit manželku se jeho život odehrával v těchto cyklech.

Ernest se ženil také čtyřikrát a zdá se, že ženy pro něj byly stejným oříškem jako pro otce. Byl nejchlapáčtějším spisovatelem na světě, umělcem s pověstí pijana a dobrodruha posedlého odvahou, ztrátou svobody a smrtí. Přesto by ale literární věda těžko hledala muže závislejšího na opačném pohlaví. S výjimkou období v Itálii během první světové války a těsně před sňatkem s Hadley Richardsonovou nikdy nežil sám. Vždycky měl nějakou ženu, která se o něj starala. Neustále hledal rovnováhu mezi mužskou a ženskou stránkou své povahy. Jung tyto dvě stránky vyskytující se v každém z nás nazývá *animus/anima*. Vyrovnáním se muž stane, teprve když pochopí a přijme ženskou část své povahy. Problémy nastávají, když jedna stránka převáží nad druhou. Ernest si takového nebezpečí musel být vědom a vlivem toho hraje pohlaví v jeho díle důležitou roli.

Ale jestli dědeček s pohlavím experimentoval ve svém psaní, můj otec se v tomto ohledu dostal na jinou úroveň. Ernestova fascinace pohlavní obojetností v něm našla reálné naplnění. Byli dvěma stranami téže mince a své podobnosti si byli vědomi pouze oni.

kapitola **4** MĀ RODIČE
TAKOVĀ ZVLĀŠTNĀ PĀR

